

Sivilombudsmannen
Postboks 3 Sentrum
0101 Oslo

Oslo, 21.02.2007

INNSYN HOS STATENS VEGVESEN

Vi viser til vedlagt korrespondanse mellom Statens vegvesen, Samferdselsdepartementet og Verdens Gang (VG) /Norsk presseforbund. Vi mener Statens vegvesen og Samferdselsdepartementet har foretatt en feil vurdering av innsynkrav vedrørende dokumenter tilknyttet Hanekleivtunnelen. Vi ber derfor om Sivilombudsmannens uttalelse.

Sakens bakgrunn:

Innsynsbegjæringen:

Den 8. januar 2007 begjærte VG innsyn i dokumenter tilknyttet Hanekleivtunnelen. Statens Vegvesen avsto begjæringen om innsyn i brev datert 10.01.2007(vedlegg 1).

I avslaget avføres det primært at innsynsbegjæringen ikke er tilstrekkelig individualisert, og derfor ikke oppfyller kravet etter offentlighetsloven om at begjæringen må gjelde "en bestemt sak". Videre vises det til at det er nedsatt en granskningskomité som skal utrede hva som skjedde i da tunnelen raste, og at en innsynsrett kan komme i konflikt med denne komiteens arbeid idet dette forutsetter kontinuerlig tilgang på de samme dokumentene. Til slutt hevder vegvesenet at dokumentene er interne, og derfor under enhver omstendighet kan unntas fra offentlighet. Videre at enkelte dokumenter er utarbeidet av eksterne sakkyndige, og at disse kan unntas etter offentlighetsloven § 5 annet ledd bokstav b.

Klagen:

VG tok kontakt med Norsk Presseforbund og ba om bistand i saken. Norsk Presseforbund fremsatte da en klage på vegne av VG (vedlegg 2). I klagen etterlyste vi primært et konkret hjemmelsgrunnlag for avslaget. Videre påpekte vi flere forhold som vi mener er feil i Statens vegvesens vurdering av innsynskravet, se nærmere innholdet i vedlegg 2.

Statens vegvesen vurderte saken på nytt, men konkluderte med at det var grunnlag for å unnta dokumentene (vedlegg 3). Med henvisning til offentlighetsloven § 9 hevdet de at Norsk Presseforbund ikke har klagerett i saken, ettersom det var VG som fikk avslaget.

På bakgrunn av påstanden om at vi ikke hadde klagerett, leverte vi et tillegg til klagen (vedlegg 4), der vi påpekte at det må være hevet over enhver tvil at vi, som interesseorganisasjon og fellesorgan for alle norske medier som har til formål å ivareta pressens behov, har klagerett. Videre påpekte vi at Statens Vegvesen i sitt svar på klagen fremdeles ikke har klart å vise til hvilken hjemmel som begrunner avslaget.

Klagen ble behandlet av Samferdselsdepartementet som rette klageinstans. I brev av 13.02.2007 slutter departementet seg til vegvesenet sin vurdering om ikke å ta innsynsbegjæringen til følge. Av brevet fremgår det at departementet forutsetter at Statens vegvesen praktiserer meroffentlighet etter at undersøkelsesgruppen er ferdig.

Vårs syn på saken:

Vi viser til klagen fra Norsk Presseforbund datert 15.01.2007 (vedlegg 4), og viderefører de klagepunkter som fremkommer der. I tillegg ønsker vi å komme med følgende tilleggs kommentarer:

Vi mener klagebehandlingen til Samferdselsdepartementet er mangelfull og i strid med lovens krav om forsvarlig saksbehandling. I denne forbindelse viser vi til forvaltningslovens § 34 der det fremgår at en klageinstans *"kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Den skal [vår understreking], vurdere de synspunkter som klageren kommer med, og kan også ta opp forhold som ikke er berørt av ham."*

Samferdselsdepartementet gir ingen tilbakemelding på hva som er hjemmelsgrunnlaget for avslaget, men viser kun til "Vegdirektoratets vedtak i brev av 29.01.2007 om ikke å ta innsynsbegjæringen til følge". Vegdirektoratets brev av 29.01.2007 gir etter vår oppfatning ikke noe klart svar på hva som er hjemmelen for avslaget. Dermed foreligger saksbehandlingsfeil fra departementets side idet de ikke har vurdert et helt sentralt synspunkt fra vår side, i tillegg er vedtaket i strid med offentlighetsloven idet det ikke begrunnes med en konkret lovhjemmel.

Videre er vi svært kritiske til at det faktisk er nedsatt en granskningskomité som vil utarbeide en rapport som skal offentliggjøres, også fra departementets side brukes som selvstendig argument for å nekte innsyn i sentrale dokumenter. For det første er det ingen lovhjemmel som tilsier verken utsatt offentlighet eller unntatt offentlighet i slike tilfeller, for det andre er det stor forskjell på å få innsyn i alle dokumentene tilknyttet en sak, og å få innsyn i en rapport som utarbeides på bakgrunn av dokumentene. Innsyn i rapporten kan altså ikke komme i stedet for innsyn i dokumentene.

Samtidig finner vi det helt uholdbart dersom det skal være slik at nedsettelse av en granskningsgruppe gjør at dokumenter som skal inngå i denne granskningen kan unntas fra offentlighet. Dette svekker ikke bare tillitten til det organet det søkes innsyn hos, men også til det arbeidet en slik komité skal gjennomføre. Tilgang til grunnlagsmateriale er en forutsetning for at pressen skal kunne utøve kontroll med forvaltningen, og avdekke eventuelle kritikkverdige forhold. Til syvende og sist er det samfunnet som tjener på at også granskningskomiteens arbeid og konklusjoner kan kontrolleres gjennom at pressen får tilgang til de samme dokumentene som komiteen har hatt tilgang til.

Når det gjelder påstanden om at man ikke trenger å begrunne hvorfor meroffentlighet ikke får gjennomslag (vedlegg 3 s. 2), tillater vi oss å henvise til Sivilombudsmannens

innsynskrav: "Det vil også styrke tillitten til avgjørelsen om forvaltningen angir hovedpunktene i begrunnelsen for ikke å utvise meroffentlighet."

Det er klart at man ikke skal gi en forklaring som røper opplysninger som det foreligger et reelt og saklig behov for å unnta, men vi mener det må være mulig for Statens vegvesen å gi en forklaring som styrker tillitten til at de har foretatt en reell vurdering av om dokumentene bør offentliggjøres. Dette vil for øvrig være helt i tråd med Stortingets oppfordring i forbindelse med arbeid med den nye loven om å utvise meroffentlighet, jf. Innst.O. nr 41 (2005-2006).

På bakgrunn av ovenstående ber vi om en vurdering av hjemmelsgrunnet og praktiseringen av meroffentlighet i denne saken.

Vi imøteser Sivilombudsmannes uttalelse.

Med vennlig hilsen

For NORSK PRESSEFORBUND

Kristine Holm
juridisk rådgiver

Kopi: Verdens Gang v. journalist Andreas Arnseth
Samferdselsdepartementet (veg- og baneavdelingen)

Vedlegg 5